

Trump og pandemien som overgangsfenomener

Ser vi konturene av en ny sikkerhetspolitisk orden?

Partnerforum

Tirsdag 4. mai 2021

General (p) Sverre Diesen

USA etter Trump

Varig endring av USAs rolle og posisjon?

- Eksisterende trender, forsterket under Trump
 - Maktforskyvning fra vest mot øst, Kinas fremvekst,
 - Ant-globalisering, proteksjonisme
 - Amerikansk isolasjonisme, irritasjon over de europeiske allierte,
- «Trumpismen» er skapt av amerikanske samfunnsforhold, og kan komme tilbake,
- For første gang fundamental usikkerhet om USAs fremtidige rolle,

From this point forward, countries around the globe will have to calculate their interests and expectations with the understanding that the Trump administration is the sort of thing that the U.S. political system can plausibly produce.

- Professor Jonathan Kirshner, Boston University
Foreign Affairs, Feb-Mar 2021

USA etter Trump

Varig endring av USAs rolle og posisjon?

- Eksisterende trender, forsterket under Trump
 - Maktforskyvning fra vest mot øst, Kinas fremvekst,
 - Ant-globalisering, proteksjonisme
 - Amerikansk isolasjonisme, irritasjon over de europeiske allierte,
- «Trumpismen» er skapt av amerikanske samfunnsforhold, og kan komme tilbake,
- For første gang fundamental usikkerhet om USAs fremtidige rolle,
- Dermed også forsterket usikkerhet om fremtiden til den liberale og regelbaserte verdensorden.
-): I hvilken grad vil en ny amerikansk, post-Trump strategi befeste USAs internasjonale posisjon og balansere utfordringen fra både Kina og andre revisjonistiske aktører?

WORLD TRADE
ORGANIZATION

Utviklingen i Europa

Regionaliseringen av europeisk sikkerhet

- Europa ikke lenger et sikkerhetsfelleskap – europeisk sikkerhet fragmenteres og regionaliseres,
- Europa ikke i stand til å opptre som politisk og strategisk enhet, og avlaste USA ved å ta større ansvar for egen sikkerhet,
- NATO beveger seg mot rammeverk for koalisjoner av villige; «En for noen – noen for én»,
- Enhetlig trans-atlantisk link kan bli svekket, fundamentalt i strid med europeiske interesser,
- I stedet europeisk regional konkurranse om amerikansk oppmerksomhet og støtte,
- Krever større egeninnsats og sterkere tilknytning til nasjonale amerikanske interesser fra hver region.

NATO STO: Military Impact of COVID-19

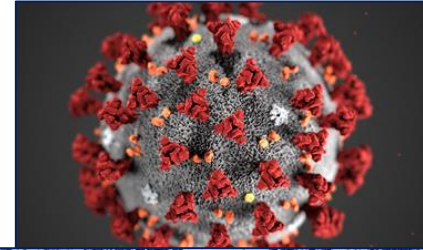
Analytisk rammeverk – alternative fremtidsscenarier

Futures Dimensions	Best case	Baseline	Worst case
Pandemic	Development of vaccine and treatment successful , pandemic expires by end of 2021	Pandemic lasts until end of 2023 before vaccine fully developed, intermediate spikes of infection	No vaccine or treatment by end of 2025, repeated outbreaks of new waves of infection
Economic			
Political			
Social	<div style="text-align: center; background-color: #0056b3; color: white; padding: 10px; border: 1px solid white;"> Impact across dimensions and futures </div>		
Scientific & Technological			
Regional			

Sikkerhetsrelaterte konsekvenser av COVID-19

Forsterker flere eksisterende trender

- Gjennomgående negativ effekt på internasjonale politiske forhold, forsterking av eksisterende trender,
- Økt usikkerhet om internasjonalt samarbeid,
- Anti-globalisering, økonomisk proteksjonisme,
- Renasjonalisering av krisehåndtering,
- Svekkede nasjonale økonomier, gjeldsbyrde,
- Økt skille mellom industrialiserte land og utviklingsland,
- Revisjonistiske aktører ser pandemien som en mulighet for å fremme sin egen agenda,
- «Pandemic fatigue», redusert kapasitet til internasjonalt engasjement i de vestlige demokratier.

Konsekvenser for Nord-Europa og Skandinavia

«Worst case» fremskriving av trender

- Global maktutjevning og svekket USA, større aksept for stormaktsinteressesfærer,
- USAs dreining mot Asia gir Russland større spillerom i Europa,
- Krever tettere forsvarssamarbeid mellom nord-europeiske land med strategiske fellesinteresser – «The Northern Group», bekrefter og utnytter regionaliseringstendensen,
- Skandinavia en naturlig geopolitisk enhet – og en naturlig del av russisk interessesfære fra russisk synspunkt,
- Forsterket russisk press om en politikk med større hensyn til russiske interesser – langsiktig «finlandisering» av Skandinavia,
- Økt fremskutt nærvær av russiske sjø- og luftstridskrefter i Norskehavet – «den nye normalen»,

Forebygging av «worst case» utvikling

Høyere regional terskel i Skandinavia

- Spesielt de skandinaviske lands militære evne til å motsette seg russisk press er marginal og synkende,
- Flernasjonalt nord-europeisk forsvarsintegrasjon kan påvirke russiske kost/nytte-kalkyler regionalt med dagens begrensede trussel,
- Skandinavia likevel en «strategisk øy», kun USA har nødvendig maritim projeksjonsevne til å balansere russisk press,
- Sverige og Finland partnere i NATO med egen, trilateral samarbeidsavtale med USA,
- Sverige og Finland vil neppe bli medlemmer i NATO – i stedet er spørsmålet i ferd med å bli irrelevant.

Takk for oppmerksomheten

Reserveplansjer

Konsekvensen av manglende regionalt samarbeid

Dilemmaet nasjonal forsvarsevne – tilrettelegging for forsterkning

- Skandinavia i stigende grad avhengig av amerikanske forsterkninger
- Potensielt sterk regional konkurranse om slike forsterkninger i en europeisk krise
- Forsvarspolitisk avveining for å øke sannsynligheten for amerikansk bistand
 - Forbedring av nasjonal forsvarsevne vs tilrettelegging for amerikansk hjelp
- Tilrettelegging for amerikansk hjelp krever tiltak som ikke gir forsvarsevne i seg selv
- Forverrer konsekvensene dersom hjelpen likevel ikke kommer,
- Spredte forbedringer av nasjonal forsvarsevne uten samordning uten betydning,
- Øker også behovet for tidligere anmodning om forsterkning

